

- *формуюча*: здійснюється на основі біологічних і соціальних закономірностей становлення особистості (спадковість, обстановка в навчальних групах, в сім'ї і т. д.)

- *інформативно-комунікативна* (спадкоємність традицій, ціннісні орієнтації, ведення здорового способу життя)

- *діагностична* - це моніторинг розвитку стану здоров'я студентів на основі прогностичного контролю. Це дозволяє порівняти зусилля і спрямованість дій викладача, враховуючи природні можливості кожного студента.

Література

1. Максименко С. Д. Загальні концептуальні засади пропагування психогігієнічного виховання і здорового способу життя серед сучасної молоді / С. Д. Максименко, О. М. Кокун // Практична психологія та соціальна робота. - 2011. - № 11. - С. 75-77.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ ВЧИТЕЛЯ У СУЧАСНІЙ ОСВІТІ

Жіра Г.І.

Чернігів, Україна

Сучасні суспільні тенденції гуманізації змісту, методів і форм педагогічного процесу, орієнтація на прояв індивідуальності кожного учня ставлять підвищені вимоги до особистості педагога, розвитку його творчого потенціалу. Складовими професіоналізму в будь-якій професії є компетентність і озброєність системою вмінь. Однак, для підтримки професійної компетентності фахівця потрібно не тільки володіти відповідними знаннями і вміннями, адаптуватись до змінних умов ринку праці, але ще й мати достатній рівень здоров'я. Не є винятком у цьому плані і професія вчителя. Як справедливо зазначає академік І. А. Зязюн, «служіння сьогоденню і втілення гуманістичної місії надає драматизму долі вчителя, який нерідко скутий вказівками і рекомендаціями адміністрації, поточними потребами... Професійна діяльність педагога може призвести до душевних втрат через надмірні психічні навантаження. Ми можемо зменшити їх власними зусиллями. І дбати про здоров'я, про свою нервову систему потрібно самому вчителю... Потрібно лише мати установку на самовдосконалення, віру у можливість реалізації свого задуму і бажання отримати задоволення від праці...» [4].

Методологічний концепт дослідження полягає в інтеграції загальнонаукових та конкретно-наукових методологічних підходів до вирішення проблеми формування компетентності індивідуального здоров'язбереження у вчителя. Такими підходами є: *компетентнісний* (І. Д. Бех, Н. М. Бібік, Ю. Д. Бойчук, Л. С. Ващенко, І. А. Зимня, І. А. Зязюн, В. Г. Кремень, О. І. Локшина, Л. Б. Лук'янова, Н. Г. Ничкало, О. В. Овчарук, Л. І. Паращенко, О. І. Пометун, О. П. Савченко, О. Я. Савченко, Г. К. Селевко, С. Е. Трубачева, А. В. Хуторской), *системний* (В. П. Безпалько, С. У. Гончаренко, В. В. Краєвський, Н. Г. Ничкало, В. А. Поляков, К. Д. Ушинський), *аксіологічний* (В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, Б. Гершунський, М. Б. Євтух, І. А. Зязюн, В. Г. Кремень, В. О. Сластьонін, Л. О. Хомич), *акмеологічний* (Б. Г. Ананьєв, В. П. Андрущенко, О. Є. Антонова, А. А. Деркач, С. В. Дмитрієв, В. М. Максимова, К. Платонов), *діяльнісний* (О. Г. Асмолов, В. В. Давидов, Д. Б. Ельконін, О. М. Леонтьєв, С. Л. Рубінштейн, В. О. Сухомлинський, А. В. Хуторской), *гуманістичний* (В. П. Андрущенко, С. У. Гончаренко, І. А. Зязюн, В. Г. Кремень, В. С. Лутай, Н. Г. Ничкало, В. С. Пазенок, М. І. Романенко, О. П. Сидоренко), *особистісно орієнтований* (К. О. Абульханова-Славська, О. Г. Асмолов, Г. О. Балл, І. Д. Бех, С. У. Гончаренко, В. В. Давидов, О. Д. Дубогай, А. О. Жиденко, І. А. Зязюн, О. В. Киричук, В. Г. Кремень, М. О. Носко, О. М. Пехота, О. Я. Савченко, А. В. Хуторской, І. С. Якиманська), *андрагогічний* (А. О. Вербицький, С. І. Змеєв, І. А. Зязюн, Л. Б. Лук'янова, Н. Г. Ничкало).

Законодавчою базою для розробки системи заходів з формування культури здоров'я особистості вчителя є Програма дій «Порядок денний на XXI століття» (1992), Концепція сталого розвитку (1992), Концепція неперервної валеологічної освіти в Україні (1994), Концепція валеологічної освіти педагогічних працівників (2001), Концепція формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у дітей та молоді (2004), Концепція загальнодержавної програми «Здоров'я – 2020: український вимір» (2011), Галузева концепція розвитку неперервної педагогічної освіти (2013).

Н. Г. Ничкало, визначаючи перспективні напрямки педевтологічних пошуків, наголошує, що «...розвиток інноваційних процесів у сучасній освіті потребує системного підходу...» [3, с. 14]. «...Педагогічна школа поки все ще орієнтована на професію, а не на людину в професії...», – відмічає С. У. Гончаренко [1, с. 385] і наголошує на необхідності здійснення професійної рефлексії

як моральної ділянки, духовного самоаналізу, способу ставлення до життя [там само].

Зміст сучасної вищої педагогічної освіти формується з орієнтацією на компетентнісний підхід, розробку ефективних освітніх технологій та відповідних навчально-методичних комплексів. Згідно з вимогами Концепції формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у дітей та молоді, основним завданням підготовки педагогічних кадрів до здійснення такої діяльності є забезпечення неперервності у формуванні культури здоров'я особистості як невід'ємної складової її професійної компетентності.

Індивідуальне здоров'язбереження розглядається нами в контексті специфічності індивідуальних реакцій організму людини на зміну навколишнього (природного, соціального, техногенного, професійного, освітнього тощо) середовища. У сучасних умовах, на нашу думку, варто переорієнтувати шляхи професійної соціалізації особистості педагога. Якщо раніше спрямування цього процесу здійснювалось від формування професійної самоактуалізації та особистісного зростання педагога до створення ним здоров'язбережувального освітнього середовища, то зараз початковою ланкою повинно стати саме здоров'язбережувальне освітнє середовище, у якому створюється зона професійного комфорту особистості, що сприяє більш ефективній вторинній профорієнтації і подальшій професійній самореалізації вчителя.

Здоров'язбережувальне освітнє середовище вищого педагогічного навчального закладу – спеціально організована система заходів, яка передбачає наявність комфортних еколого-гігієнічних умов та позитивної психологічної атмосфери під час навчальних занять; застосування активних технологій навчання, спрямованих на збереження і зміцнення здоров'я учасників педагогічного процесу; сприяє адаптації студентів до умов навчальної діяльності; формує у них систему валеологічних знань, світоглядних переконань, ціннісних орієнтацій і свідому мотивацію до збереження і зміцнення здоров'я та дозволяє розвинути високий рівень культури здоров'я особистості, валеологічної культури вчителя і відповідні компетентності.

Таким чином, наявне методологічне підґрунтя дозволяє визначити структуру, зміст, функції, критерії оцінки сформованості компетентності індивідуального здоров'язбереження сучасного вчителя; організаційно-педагогічні умови, що сприяють процесу її формування. Це дасть можливість спроектувати модель і розробити методичну систему компетентнісно-орієнтованого формування індивідуального здоров'язбереження вчителів у процесі професійної підготовки та саморозвитку.

Література

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Видання друге, доповнене і виправлене / С. У. Гончаренко. – Рівне : Волинські обереги, 2011. – 552 с.
2. Жарая А. И. Технологии организации здоровьесберегающего образовательного пространства в педагогическом университете / А. И. Жарая // Восток–Россия–Запад. Современные процессы развития физической культуры, спорта и туризма. Состояние и перспективы формирования здорового образа жизни : материалы XVI Традиционного междунар. симпозиума (15–18 февраля 2013 г., Красноярск) ; Сиб. гос. аэрокосмич. ун-т. – Красноярск, 2013. – 296 с. [Электронный ресурс]. – Электрон. дан. – Режим доступа: <http://www.sibsau.ru/science/konferencii/konferencii.shtml>. – Загл. с экрана. – С. 189 – 192. – <http://sibsau.ru/index.php/nauka-i-innovatsii/nauchnye-meropriyatija/materialy-nauchnykh-meropriyatij>
3. Ничкало Н. Г. Педевтологічні пошуки: перспективний напрям / Н. Г. Ничкало // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія : Педагогічні науки / За ред. В. Д. Будака, О. М. Пехоти. – Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2011. – Вип. 1.32. – С. 10-15.
4. Педагогічна майстерність: Підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; За ред. І. А. Зязюна. – К. : Вища шк., 1997. – 349 с.

МОТИВАЦІЯ ЯК ОДИН ІЗ КОМПОНЕНТІВ МОДЕЛІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ

*Закладний С. С.
Полтава, Україна*

Мотиваційний компонент готовності особистості до навчально-професійної діяльності, що забезпечує професійну спрямованість особистості, є базовим, основоположним, він складається із системи мотивів, особистісних смислів та цілей, що визначають професійну діяльність вчителя. Важливість врахування мотивації у дослідженні будь-якої проблеми, пов'язаної з діяльністю людини на сучасному етапі розвитку науки, не викликає сумніву, адже успішність будь-якої, у тому числі й викладацької діяльності безпосередньо залежить від характеру мотивації.